

LES MILLORS RONDALLES
DELS GERMANS

GRIMM

LES MILLORS RONDALLES
DELS GERMANS
GRIMM

Il·lustracions de Joma
Traducció d'Albert Jané

COMBEL

Aquest llibre ha estat publicat l'any del Centenari
de l'Institut d'Estudis Catalans

© 2007, Joma per a les il·lustracions

© 2007, Combel Editorial, S.A.

Casp, 79 – 08013 Barcelona

Tel.: 902 107 007

combel@editorialcasals.com

Traducció: Albert Jané

Disseny gràfic: Pepa Estrada

Segona edició: setembre de 2007

ISBN: 978-84-9825-014-5

Dipòsit legal: B-39796-2007

Printed in Spain

Imprès a Índice, S.L.

Fluvià, 81-87 – 08019 Barcelona

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni el seu tractament informàtic, ni la transmissió en cap forma o per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per registre o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

ÍNDIX

7	Pròleg
11	El llop i els set cabridets
17	Ninureta
25	Janot i Guideta
39	El pescador i la seva dona
53	El sastre valent
67	La Ventafocs
79	La Caputxeta Vermella
85	Els músics de Bremen
91	La Bella Dorment
97	La reina de les abelles
103	La tauleta, l'ase i el bastó encantats
119	El rei Barba de Griva
127	Blancaneu
143	La Guida eixerida
147	En Jan el de la Sort
155	La serp blanca
163	Els follets i el sabater
169	Els set corbs
175	La granota, o Enric el fidel
183	El petit Polzet

PRÒLEG

Els autors dels contes d'aquest recull, els germans Jacob i Wilhelm Grimm, eren dos savis lingüistes alemanys que van viure durant la primera meitat del segle XIX. Van néixer, respectivament, el 1785 i el 1786 en una petita ciutat que es diu Hanau i que aleshores formava part del principat independent de Hessen (Alemanya no es va unificar sinó molts anys més tard), i van morir a Berlín, primer Wilhelm, el 1859, i després Jacob, el 1863. Van residir molts anys a Kassel, capital de principat (i de l'efímer reialme de Westfàlia), on van treballar com a bibliotecaris i on són especialment recordats.

Els germans Grimm van ser uns treballadors infatigables, que van publicar, conjuntament o per separat, estudis d'una gran importància sobre la literatura, la gramàtica i el vocabulari de la llengua alemanya, estudis que tenen un lloc molt destacat en la història de la lingüística germànica. Però avui, al cap de prop de dos-cents anys de la seva aparició, són recordats universalment pels reculls de contes populars que van publicar els anys 1812 i 1814, amb el títol *Kinder- und Hausmärchen*, que vol dir, exactament, *Contes d'infants i de la llar*. Jacob i Wilhelm Grimm, que eren uns lingüistes excel·lents, van ser dels primers a saber-se adonar de l'interès que tenen les narracions populars en l'estudi i el coneixement del llenguatge, narracions que fins aleshores no havien merescut cap mena de consideració per part dels savis i dels homes de lletres. Hi van saber trobar no solament el reflex de la manera de ser i de pensar del poble, sinó també tot un tresor de formes de llenguatge, de paraules, de frases i de maneres de dir de gran valor, dignes de ser conegudes, estudiades i divulgades. Per això les van recollir i transcriure amb la màxima fidelitat i amb un gran respecte per les peculiaritats de cada narrador, amb la

voluntat decidida que fossin el reflex fidel de la manera de parlar, diversa i variant, de la gent del poble.

Els contes dels germans Grimm van conèixer tot seguit una gran popularitat. En van aplegar i donar a conèixer més de dos-cents, que al llarg de gairebé dos segles s'han anat reeditant incessantment, i que han estat traduïts, en múltiples versions, a totes les llengües cultes, la majoria de les vegades parcialment. I, encara, també força sovint, amb alteracions i modificacions, en unes adaptacions que s'apartaven poc o molt del relat original.

En la majoria dels contes dels germans Grimm, talment com en les rondalles dels altres països, hi ha una presència molt notable dels elements meravellosos: així hi intervenen tota mena d'animals fabulosos i de personatges que són el producte de la fantasia humana, com fades, bruixes, encantadors, follets, gnoms, dimonis, i n'hi ha molts que tenen poders sobrenaturals, i els animals sovint parlen i tenen capacitat per a fer tota mena de prodigis. Hi ha, també, alguns relats que a vegades no deixen de sobtar per la seva cruesa, per la qual cosa sovint han estat objecte de manipulacions amb el propòsit de suavitzar-los. D'altra banda, els erudits i els investigadors s'han dedicat a estudiar aquestes contalles populars i meravelloses, les han comparat amb les de les altres cultures, s'han adonat de les freqüents coincidències que presentaven i han formulat les seves teories sobre els possibles orígens d'aquestes narracions i sobre la seva transmissió en l'espai i en el temps. Molts hi han cregut veure com un reflex d'antigues creences, de cerimònies i de proves que calia superar amb el propòsit d'arribar a posseir un coneixement de les coses fins aleshores no conegut o a unes formes de vida més elevades. I no seria gens estrany, encara que no és pas segur, que hi hagués alguna cosa de veritat en tot això.

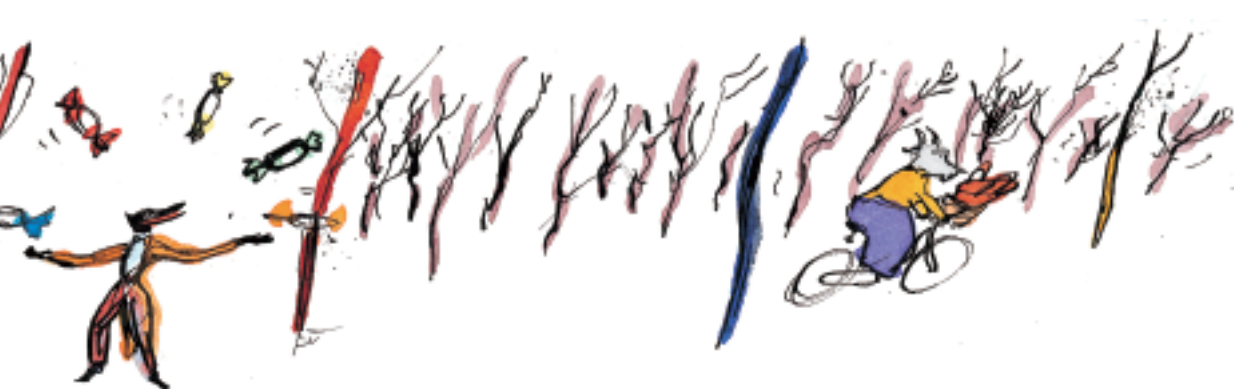
Avui oferim al nostre públic lector una selecció amb algunes de les narracions més cèlebres del gran recull *Contes d'infants i de la llar*, dels germans Grimm, que creiem que mereix un bon acolliment. La nostra edició és una versió fidel dels relats originals, sense cap modificació ni manipulació, malgrat, com hem dit, la cruesa i fins i tot la crueltat d'alguns dels episodis i de les situacions que inclouen aquests relats, perquè creiem que no és raonable d'alterar i desfigurar així uns textos que ja tenen la categoria de clàssics universals, de primer ordre, en el camp de la narrativa popular.

Hem procurat, simplement, que la nostra versió tingués el mínim de dignitat literària exigible, que és ben compatible amb un llenguatge senzill i planer, desproveït d'afectació i artifici.

Cal dir, encara, alguna cosa de les il·lustracions que enriqueixen la nostra edició. El seu autor, Joma, és avui un dels nostres il·lustradors més prestigiosos i amb un estil més personal. Els contes dels germans Grimm han tingut, al llarg de prop de dos segles, innumbrables il·lustradors, alguns dels quals són figures de primer ordre en la història de la il·lustració i, per tant, un model amb molts seguidors. Joma, però, s'ha desentès dels seus predecessors i ha volgut seguir el seu propi camí, que l'ha dut a la realització d'unes il·lustracions que, en la seva simplicitat aparent, tenen un gran poder de suggeriment. Així ha prescindit de les referències temporals, cosa que no vol dir que hagi anat pel camí d'una actualització detonant o d'un anacronisme grotesc. Cal pensar que, de fet, en un gran nombre de les narracions dels germans Grimm, no podríem pas afirmar si escauria de situar-les ara fa dos-cents anys, quan les van recollir de llavis del poble, o bé qui sap si fa cinc-cents anys o mil anys. Per tant es pot dir que, ben mirat, es tracta de relats més intemporals que no sembla. Il·lustrador sobri i contingut, Joma ha volgut captar, i representar, l'essència de cada narració, de cada episodi i de cada situació i, sobretot, del caràcter de cada personatge, desistint de referències d'espai i de temps, i recorrent a la significació dels colors, la perspectiva i la distribució de les imatges. No sembla desenraonat d'afirmar que alguns dels seus personatges femenins, com ara la Ventafocs o la madrastra de la Blancaneu, són veritables encerts. La seva contemplació és un autèntic plaer per a la vista, així com la lectura del text és un goig permanent renovat per a tot lector una mica sensible.

Albert Jané

EL LLOP I ELS SET CABRIDETS

Una vegada hi havia una cabra vella que tenia set cabridets i els estimava tal com només una mare pot estimar els seus fills. Un dia va voler anar al bosc a buscar menjar; aleshores va fer venir els seus cabrits davant seu i va dir:

–Estimats fills, jo me n’he d’anar al bosc. Guardeu-vos del llop, que, si entra, se us menjarà de viu en viu. El mala pinta sempre es disfressa, però el coneixereu de seguida per la seva veu ronca i les seves potes de color negre.

Els cabridets van dir:

–Estimada mare, ja vigilarem, te’n pots anar sense passar ànsia.

Aleshores la cabra va fer un bel i se’n va anar tota tranquil·la.

No havia passat gaire estona que algú va trucar a la porta de la casa i va dir:

–Fills meus, aquí teniu la vostra mare que us ha dut alguna cosa a cada un de vosaltres.

Però els cabridets, per la veu ronca, van conèixer que era el llop.

–No obrirem pas –van dir–, tu no ets pas la nostra mare, que té una veu fina i melodiosa, i no ronca com la teva; tu ets el llop.

Després d’això el llop se’n va anar a la botiga i hi va comprar un tros de guix, se’l va empassar i així es va endolcir la veu. Tot seguit va tornar, va trucar a la porta de la casa i va dir:

–Obriu, fills meus, sóc la vostra mare, que us ha dut alguna cosa a cada un de vosaltres.

Però el llop havia posat les seves potes negres a la finestra, els menuts les van veure i van dir:

–No obrirem pas, la nostra mare no té pas les potes negres com tu; tu ets el llop.

Aleshores el llop se'n va anar a casa d'un forner i va dir:

–M'he donat un cop a la pota, posa-m'hi una mica de pasta.

I quan el forner li havia untat la pota, se'n va anar a veure el moliner i va dir:

–Enfarina'm la pota una mica.

El moliner va pensar: «Aquest llop vol enganyar algú», i es resistia a fer-ho, però el llop va dir:

–Si no ho fas, et devoraré.

Aleshores el moliner va tenir por i li va enfarinar la pota. Sí, els homes són així.

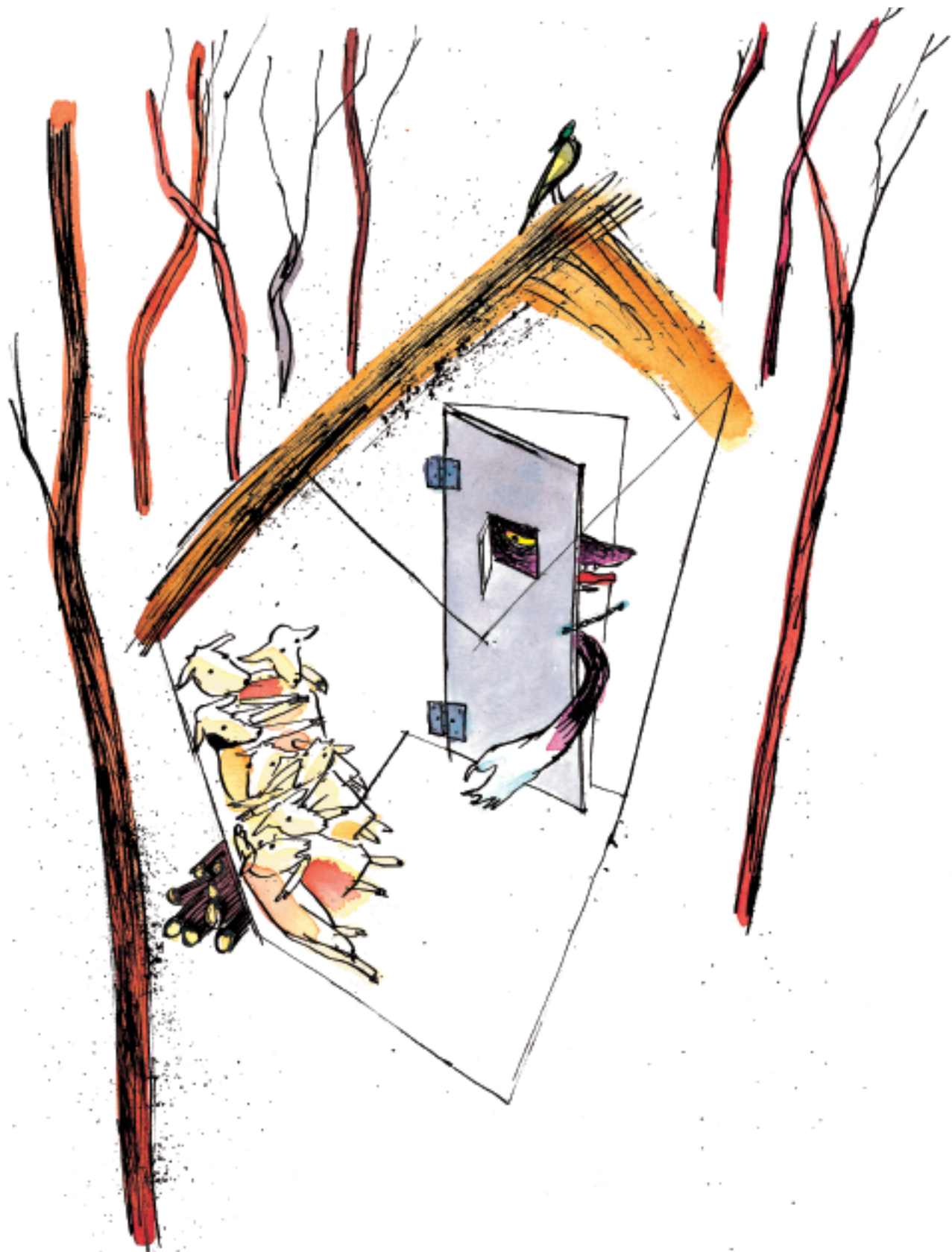
Tot seguit, el llop malvat va córrer per tercer cop a la porta de la casa, va trucar i va dir:

–Obriu-me, fills meus, la vostra mareta ha tornat a casa i us ha dut una cosa del bosc a cada un de vosaltres.

Els cabridets van exclamar:

–Abans ensenya'ns les potes, perquè sapiguem que ets la nostra estimada mareta.

Aleshores el llop va posar la pota a la finestra i, quan van veure que era blanca, es van creure tot el que deia i van obrir la porta. Però qui va entrar va ser el llop. Es van espantar i es van voler amagar. L'un va saltar per sobre la taula, el segon es va ficar al llit, el tercer a l'estufa, el quart a la cuina, el cinquè a l'armari, el sisè sota el safareig i el que feia set a la caixa del rellotge de paret. Però el llop els va buscar i, sense gaires contemplacions, quan

els trobava, se'ls cruspia. Un cop ben tip, se'n va anar, es va ajeure en un prat, sota un arbre, i es va adormir.

Al cap de poc la vella cabra va tornar a casa des del bosc. Però, ai! Què va veure? La porta de la casa era oberta de bat a bat, les taules, les cadires i els bancs es trobaven bolcats per terra, el cubell de la roba fet miques, la flassada i els coixins havien estat trets del llit. Va buscar els seus fills, però no els va trobar enlloc. Els va anar cridant un per un pel nom, però no li responia ningú. Finalment, quan va arribar a l'últim, es va sentir una veueta molt fina:

–Estimada mare, em trobo amagat a la caixa del rellotge.

El va treure i el cabridet li va explicar que el llop havia vingut i s'havia menjat els altres. Ja us podeu imaginar el tip de plorar que es va fer la cabra. Finalment va sortir fora de la casa, amb tota la seva pena, i acompanyada pel cabridet més menut. Quan va arribar al prat, va veure el llop sota l'arbre, roncant de tal manera que tremolaven totes les branques. El va observar detingudament i va veure que en el seu ventre inflat hi havia alguna cosa que es bellugava: «Déu meu –va pensar–, qui sap si els meus fills, que s'ha empassat per sopar, encara són vius!» El cabridet se'n va anar corrents a casa i va tornar amb unes tisores, agulla i fil. Tot seguit la mare va obrir la panxa del monstre i així que hi havia fet un petit tall, un dels cabridets ja hi va treure el cap; va continuar tallant i així van anar sortint l'un darrere l'altre, i eren tots vius i no havien sofert gens de mal, perquè el monstre, amb la seva voracitat, se'ls havia empassat sencers. Quina alegria! Tots van abraçar la seva mare, saltant de goig, com si haguessin tret a la rifa. La cabra, però, va dir:

–Ara, aneu a buscar pedres; n'omplirem la panxa d'aquest animal ferotge, mentre continua dormint.

Els cabridets, aleshores, van dur les pedres a corre-cuita i n'hi van posar a la panxa tantes com n'hi cabien. Havent acabat, la cabra la hi va cosir sense torbar-se, de manera que el llop no notés res i no es bellugués.

Quan, finalment, el llop va haver descansat prou, es va alçar i, com que les pedres que tenia a l'estómac li van fer venir molta set, se'n va voler anar a beure a la mina. Quan va començar a caminar i a bellugar-se d'un cantó cap a l'altre, les pedres xocaven les unes contra les altres i feien molt de soroll. Aleshores va exclamar:

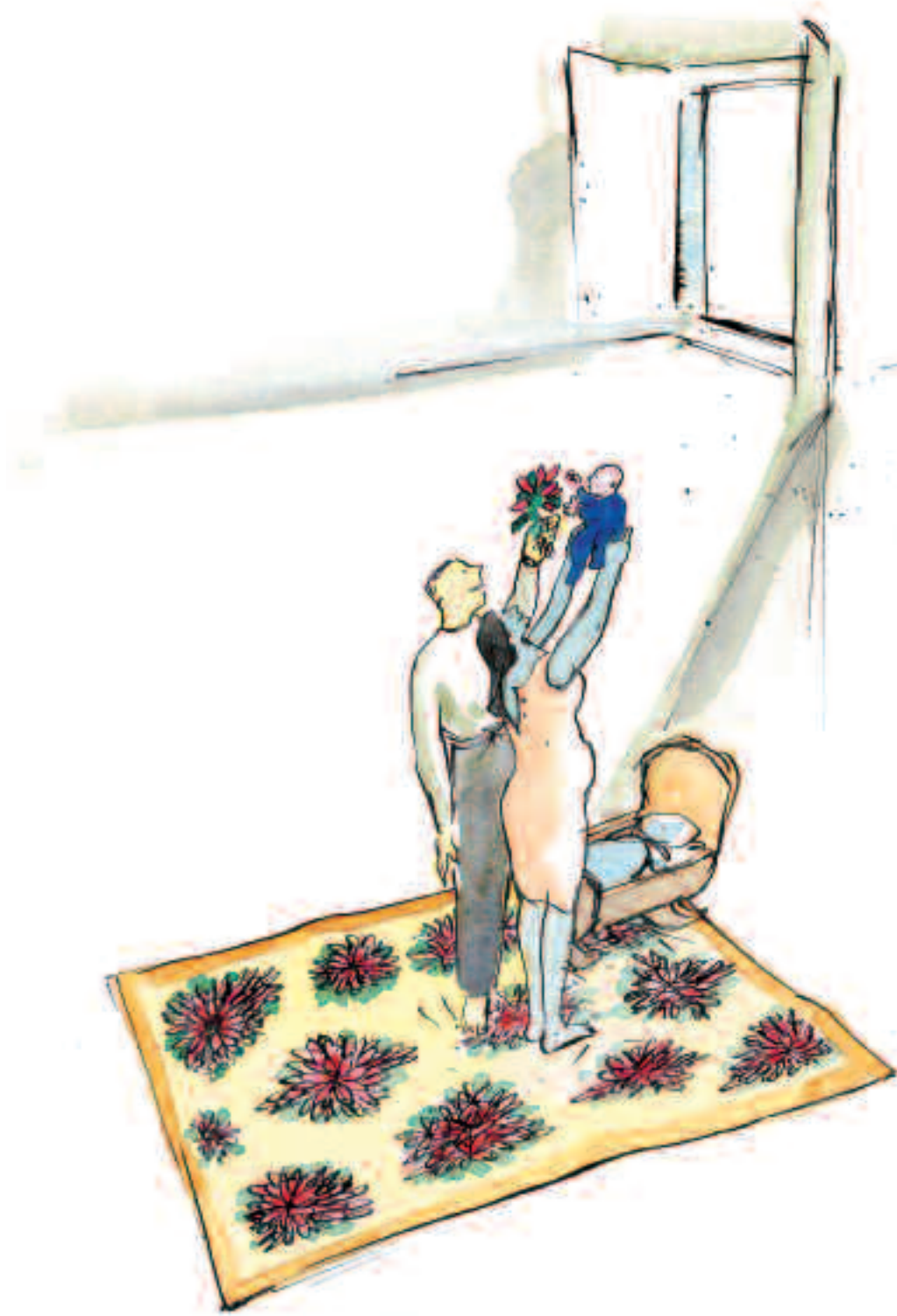
*–Què rodola i em ressona
aquí dins del païdor?
Em creia que eren els cabrits
i són rocs en abundor.*

I quan va arribar a la mina es va decantar cap a l'aigua per beure, les pedres el van fer caure dins i es va ofegar miserablement.

Quan els cabridets ho van veure, s'hi van acostar corrent i cridant:

–S'ha mort el llop! S'ha mort el llop!

I, amb la seva mare, van ballar d'alegria al voltant de la mina.

NINURETA

Una vegada hi havia un home i una dona que desitjaven, inútilment, de tenir un fill, i finalment la dona va concebre esperances que Déu compliria el seu desig. A la part del darrere de la casa hi havia una petita finestra des de la qual es podia veure un jardí esplèndid, ple de flors i plantes bellíssimes; el jardí, però, estava envoltat per una paret molt alta i no s'atrevia a entrar-hi ningú, perquè era d'una bruixa que tenia un poder molt gran i tothom li tenia por.

Un dia, la dona havia tret el cap per la finestra i mirava cap al jardí; aleshores va veure un bancal on creixien tot de raves, tan verds i tan ufans, que va tenir un desig i li van venir unes grans ganes de menjar-ne. El seu desig cada dia era més gran i, com que sabia que no en podia agafar cap, es va pansir i emmusteir, i va agafar un aspecte d'allò tan trist. El marit es va espantar i li va preguntar:

–Què et falta, estimada meva?

–Ai! –li va respondre ella–. Si no em puc menjar cap rave del jardí del darrere de casa nostra, em moriré.

L'home, que l'estimava molt, va pensar: «Abans que deixar morir la teva dona, li agafes uns quants raves, i peti qui peti». Així, part de vespre, es va enfilat per la paret de la bruixa, va tallar a corre-cuita un manat de raves i els va dur a la seva dona, que els va amanir ràpidament i se'ls va menjar amb

una gran frisança. Però li van agradar tant, tant, que l'endemà al matí encara tenia més ganes de menjar-ne.

Si volia que ella estigués tranquil·la, l'home s'havia d'enfilat una altra vegada per anar al jardí. Ho va tornar a fer a l'hora del capvespre, però, quan baixava per la paret, es va espantar molt en veure que la bruixa era al seu darrere.

–Com t'atreveixes –li va dir la bruixa, amb una mirada de ràbia– a entrar al meu jardí i endur-te els meus raves, com un lladregot? Això et costarà car.

–Ai! –va dir el pobre home–. Deixa que la pietat pugui més que la llei; ho he hagut de fer per necessitat. La meva dona va veure els raves de la finestra estant i li van agafar unes ganes tan grans de menjar-ne que s'hauria mort si no ho hagués pogut fer.

Aleshores la ràbia de la vella es va suavitzar una mica i li va dir:

–Si és tal com dius, deixaré que t'enduguis tots els raves que vulguis. Només hi poso una condició. M'hauràs de donar la criatura que tingui la teva dona. Li provarà i jo la tractaré com una mare.

L'home, per por, va dir que sí, i quan la dona va donar a llum, va aparèixer la bruixa, va posar a la nena el nom de Ninureta i se la va endur.

Ninureta era la nena més bonica que hi havia sota el sol. Quan va fer dotze anys, la fetillera la va tancar en una torre que hi havia al mig del bosc i que no tenia ni porta ni escala, només una finestra petita dalt de tot. Quan la bruixa hi volia entrar, cridava de baix estant:

–Ninureta, Ninureta,
deixa caure els teus cabells!

Ninureta tenia uns cabells bellíssims, fins com si fossin d'or filat. Quan sentia la veu de la bruixa, es desfeia les trenes, les subjectava en un ganxo de la finestra i els cabells li queien finestra avall i aleshores la fetillera s'hi enfilava.

田田

Al cap d'uns quants anys, va passar que el fill del rei se'n va anar a passejar pel bosc i va arribar fins a la torre. Aleshores va sentir un cant tan agradable que es va aturar per escoltar-lo. Era Ninureta, que, en la seva soledat, es distreia deixant sentir la seva dolça veu. El fill del rei va voler pujar fins on hi havia la noia i va buscar una porta de la torre, però no en va trobar cap.

Va tornar al seu castell dalt de cavall, però el cant l'havia commogut tant, que cada dia anava al bosc i passava una bona estona escoltant-lo. Un dia, del darrere d'un arbre estant, va veure com arribava una bruixa i va sentir que cridava cap al cim de la torre:

*–Ninureta, Ninureta,
deixa caure els teus cabells!*

Aleshores Ninureta va deixar caure els seus cabells d'or i la bruixa s'hi va enfilear.

«Si aquesta és l'escala amb què s'arriba dalt, jo també ho intentaré», va pensar el fill del rei. I l'endemà, quan es començava a fer fosc, se'n va anar a la torre i va cridar:

*–Ninureta, Ninureta,
deixa caure els teus cabells!*

Els cabells van caure de seguida i el fill del rei es va poder enfilear. Al principi, Ninureta es va espantar molt quan va veure que entrava un home, perquè no n'havia vist mai cap, però el fill del rei es va posar a parlar amb ella afectuosament i li va explicar que la seva cançó li havia causat tanta admiració que ja no havia pogut dormir tranquil fins a haver-la vista. Després d'això, Ninureta va perdre la por i, quan ell li va demanar si s'hi volia casar, ella

va veure que era jove i la mar de ben plantat i va pensar: «Ben segur que m'estimarà més que no pas la vella senyora Guinarda», i li va posar la mà sobre la seva i li va dir:

–Me n'aniré amb tu de bon grat, però no sé com baixar. Quan vinguis, porta cada vegada un cordill de seda. Amb aquest cordill faré una escala i quan estarà llesta baixaré i me n'aniré amb tu dalt de cavall.

Van quedar entesos que ell hi aniria cada tarda a veure-la, perquè de dia hi anava la bruixa. La bruixa no es va adonar de res, fins que un dia Ninureta, distretament, li va demanar:

–Senyora Guinarda, com és que em costa de pujar-vos més que no pas el fill del rei? Ell, al cap d'un minut, ja és aquí dalt, al meu costat.

–Oh, noia desvergonyida! –va exclamar la bruixa–. Què he de sentir dels teus llavis? Jo pensava que t'havia apartat de tothom i tu m'has enganyat.

Rabiosa, va agafar amb la mà esquerra els bellíssims cabells de Ninureta, va empunyar unes tisores amb la dreta i, tris, tras, els va tallar i van caure a terra. I va ser tan despietada que es va endur la pobra Ninureta en un desert, on va haver de viure miserablement i passant tota mena de necessitats.

El mateix dia que la va expulsar del seu costat, a la tarda, la bruixa va lligar els cabells de Ninureta al ganxo de la finestra, i quan va arribar el fill del rei i va exclamar

*«Ninureta, Ninureta,
deixa caure els teus cabells!»,*

ella els va deixar anar. El fill del rei s'hi va enfilem, però no va trobar la seva estimada Ninureta, sinó la bruixa, que se'l va mirar amb uns ulls malvats i verinosos.

–Molt bé –va dir la bruixa, mofeta–, tu et volies endur la teva enamorada, però l'ocellet ja no és al seu niu i ja no canta; se l'ha endut el gat i, a

més, ara et traurà els ulls. L'has perduda per sempre, Ninureta, ja no la veuràs mai més.

El fill del rei es va posar fora de si de dolor i, en la seva desesperació, es va llançar daltabaix de la torre. No es va matar però va anar a parar sobre uns esbarzers plens de punxes que li van treure els ulls.

A partir d'aleshores, sense veure-hi, voltava pel bosc, només menjava glans i arrels i es passava el sant dia planyent-se i plorant per la pèrdua de la seva estimada. Així va passar uns quants anys, anant d'ací d'allà, passant tota llei de necessitats, i finalment va arribar al desert on vivia miserablement Ninureta, amb els dos bessons que havia tingut, un nen i una nena. Va sentir una veu i li va semblar tan coneguda que se n'hi va anar. Quan hi va ser a la vora, ella el va conèixer i se li va llançar al coll plorant a llàgrima viva. Dues de les seves llàgrimes li van anar a parar als ulls i els hi van aclarir, i aleshores el príncep hi va veure millor que abans. Se la va endur al seu reialme, on va ser rebut amb una gran alegria, i van viure feliços i contents durant molt de temps.

JANOT I GUIDETA

Una vegada hi havia un pobre llenyataire que vivia al costat mateix d'un bosc molt gran, amb la seva dona i dos fills: un noi que es deia Janot, i una noia que es deia Guideta. El llenyataire guanyava tan poc que amb prou feines si els podia donar de menjar, però quan hi va haver una temporada de fam i misèria, fins i tot els va faltar el pa de cada dia. Una nit que no podia dormir, va dir a la seva dona:

–Què serà de nosaltres? I com podem donar de menjar als nostres fills si no podem menjar ni nosaltres mateixos?

–Vols que t'ho digui, com? Demà al matí, a punta de dia, ens endurem els nens cap a dins el bosc, a l'indret on és més espès. Hi farem un bon foc i els donarem l'últim crostó de pa, i tot seguit farem cap a la nostra feina i els deixarem sols. No sabran pas trobar el camí de tornada i així ens en desempallegarem.

–No, dona, no em veig amb cor de fer una cosa així –va dir el llenyataire–. Com podria ser capaç de deixar els meus fills tots sols dins del bosc, amb les bèsties salvatges que se'ls menjarien aviat?

–No siguis talòs! –li va dir la dona–. Si no, ens morirem de gana tots quatre, i ja no et caldrà sinó fer les caixes perquè ens enterrin a tots plegats.

I va continuar insistint, fins que el seu marit va accedir.

–Però el cas és –va dir l'home– que aquestes pobres criatures em trenquen el cor.

Títols de la col·lecció

LES MILLORS RONDALLES
DELS GERMANS
GRIMM

ELS MILLORS CONTES
DE HANS CHRISTIAN
ANDERSEN

Oferim al nostre públic lector una selecció de les narracions més cèlebres dels germans Grimm, amb una edició acurada, una adaptació feta per Albert Jané que ens presenta una versió fidel dels relats originals i unes il·lustracions que, amb l'estil tan personal de Joma i un gran poder de suggeriment, dibuixen l'essència de cada narració.

La narrativa popular en un recull que eleva aquests contes a la categoria de clàssics universals.

IL·LUSTRACIONS DE JOMA

Combel
EDITORIAL

